

Természetvédelmi kezelési terv

a

Hottó – Zalaszentmihályfa

Szentmihály-hegy

helyi természetvédelmi terület kezeléséről

készítette:

Óvári Miklós

okleveles természetvédelmi szakmérnök

élővilág- és tájvédelmi szakértő

nyilvántartási szám: SZ-008/2015

Zalaegerszeg

2024

Megbízó: Hottó Község Önkormányzata

8991 Hottó, Szabadság tér 2., képviselője: Bogárné Pusztai Magdolna polgármester

A terv készítője: Óvári Miklós

okleveles természetvédelmi szakmérnök természetvédelmi szakértő (SZTV Élővilágvédelem és SZTjV Tájvédelem), 8900. Zalaegerszeg, Závodszky u. 1/d

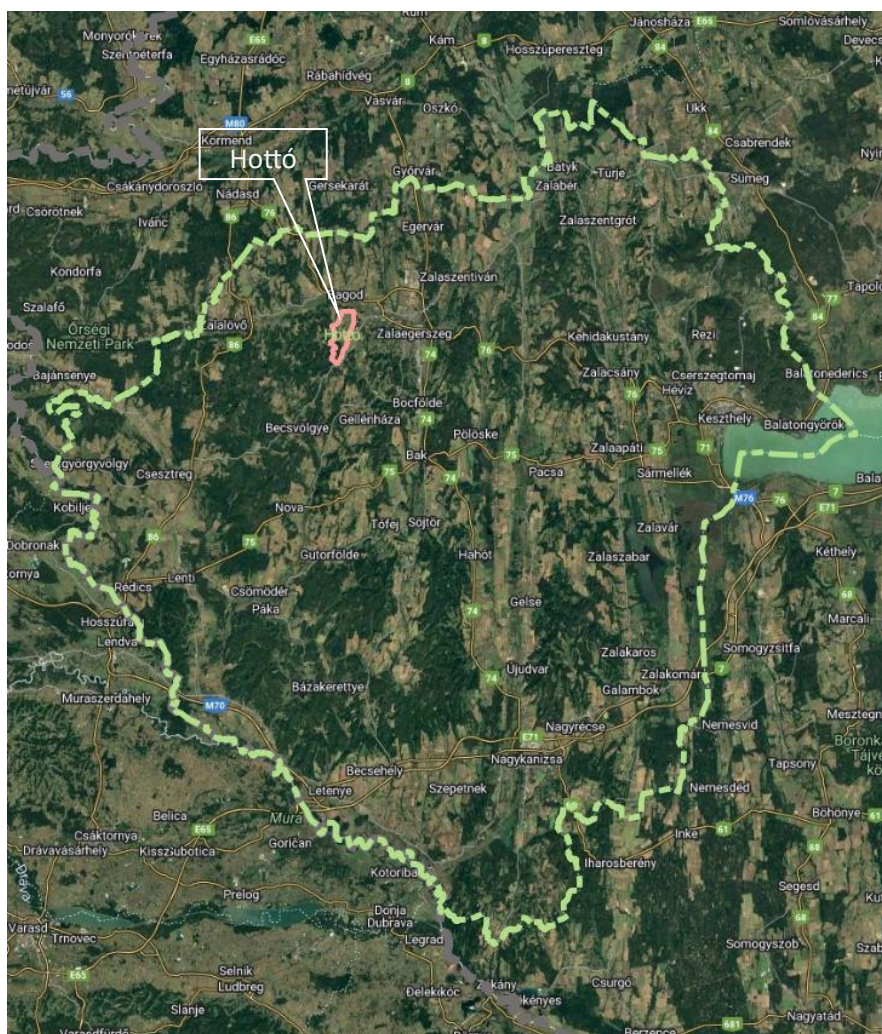
Előzmények

Hottó Község Önkormányzata megbízásából készítettem el a Hottói Szentmihály-hegy helyi természetvédelmi terület kezelési tervét.

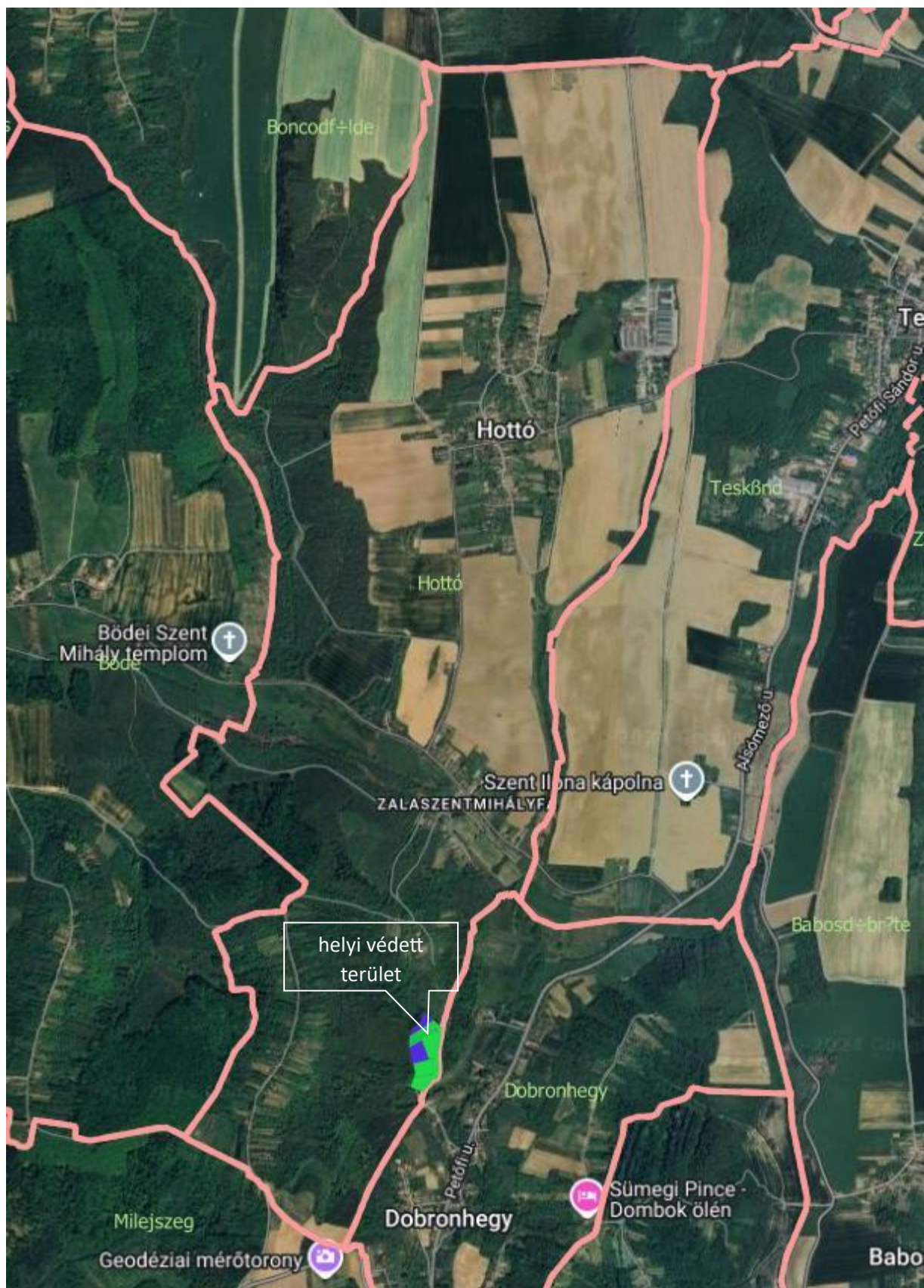
1. Az érintett terület bemutatása

Elhelyezkedés

A vizsgált terület Zala vármegyében a Zalaegerszegi járás északnyugati részén a Szentmihályfai-patak völgyétől délre emelkedő Szentmihály-hegy délnyugati lejtőjén, a Dobronhegyi határ mellett található.

Hottó község elhelyezkedése Zalában (forrás: Google Hybrid maps)

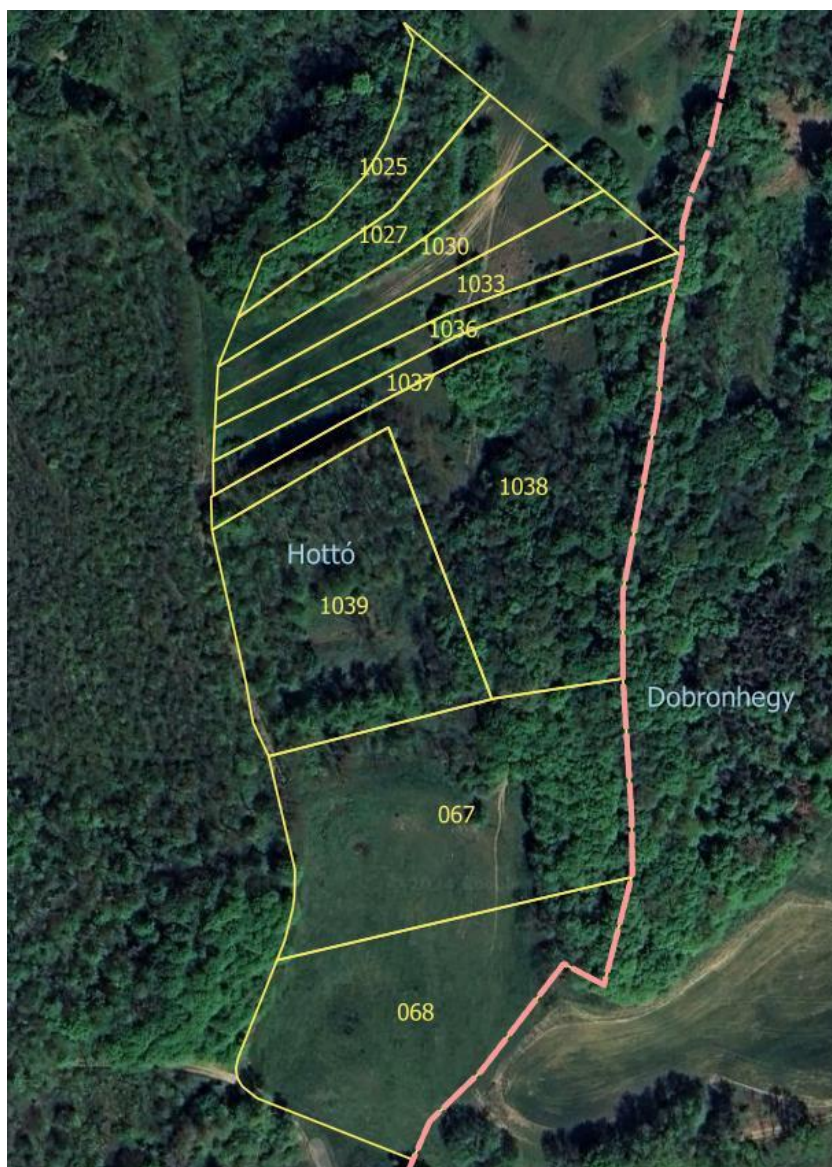
A védett terület Hottó községben (forrás: Google Hybrid maps)

2. Előzmények

A Hottói Szentmihály-hegyen a helyi természetvédelmi terület kijelölésére a Településarculati Kézikönyv (TAK) készítésekor, 2017-ben került sor. A védettség kimondását a területen megtalálható védett botanikai és zoológiai értékek hosszútávú fennmaradása indokolta. A TAK-ban az alábbiak szerepeltek:

„Szőlőhegyek

A község déli részén, a patak völgy fölött két szőlőhegy emelkedik. A göcseji tájban ritka, itt még uralkodó karbonátokban gazdag löszös talajok a jellemzők, minek folytán a vegetáció is gazdagabb, mint a belső részeken. A dombtetők és a szőlők alatti gyümölcsösök kaszálóinak rigószegfűs sovány csenkeszeseiben az **agár sisakoskosbor** mellett tavasszal a **sömörös pettyeskosbor** jelentős állománya nyílik. A legelőkön ősszel a pacsirtafüvek mellett az **őszi füzértekercs** illatozik. A szőlők alatti gyümölcsösök is rendkívül fajgazdagok. Az öreg, évszázados gesztenyematuzsálemek alatti kocsordosokban a bakfű, parókás imola mellett a fekete zászpa, kányabangita nyílik, az egykori cseresekre a gyöngyvirág jelenléte utal. Unikális a magyar szegfű, foltos véreslapu, tojásdad békakonty megjelenése a tollas szálkaperjés kaszálókon.”

A TAK-ban helyi védelemre javasolt ingatlanok helyrajzi számos térképe.

Az érintett ingatlanok az alábbiak:

- külterület: 067., 068. hrsz.
- kertes mezőgazdasági terület (korábbi zártkert): 1025, 1027, 1030, 1033, 1036, 1037, 1038, 1039.

A helyi védelemre javasolt terület az 1971-es légifotón (forrás: www.fentrol.hu)

A helyi védelemre javasolt legelő

Sömörös pettyeskosbor, őszi füzértkeres, agár sisakoskosbor

A helyi védelemre javasolt terület és botanikai értékei a TAK-ban

3. Felülvizsgálat, területmódosítás, kezelések

A 2024. év őszén történt terepbejárás során az alábbiak állapíthatók meg:

A terület kezelése az elmúlt időszakban nem kedvezett a védelem céljainak. Egyrészt túllegettetés, másrészt elhanyagoltság, művelés felhagyása tapasztalható. Ennek alapján a védelem területe módosítandó.

- **Védettség megszüntetése:**

A védettséget a 1025, 1027. és 1039. hrsz-ú ingatlanok esetében meg kell szüntetni.

Indoklás: a 1025, 1027. hrsz-ú területek teljes mértékben spontán, többnyire honos fa- és cserjefajokkal beerdősödtek, így a jelenleg áthatolhatatlan sűrű fiatal faállományban a védett fajok termőhelyét jelentő gyepi élőhely eltűnt, vele együtt a korábban ott élő védett értékek is. A 1039. hrsz-ú ingatlan nagymértékben beerdősült, a faállományt döntően a tájidegen, inváziós fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*) uralja, a tisztásokon, gyepszintben a szintén idegenhonos özőnfaj, a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) vált dominánssá.

- **Védettség fenntartása:**

A védettséget a 1030, 1033, 1036, 1037, 1038 volt zártkerti, valamint a 067, 068. hrsz. alatti külterületi ingatlanok esetében fenn kell tartani.

Indoklás: a felsorolt ingatlanok esetében a termőhely jelenlegi állapotában alkalmas a védett értékek fennmaradására.

- **Kezelés:**

A védelemben maradó ingatlanok gyepek, ill. erdők.

- **Erdők:**

A 1038. és 067. hrsz-on lévő erdőt döntően honos fafajok alkotják, mezei juhar (*Acer campestre*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), cseresznye (*Cerasus avium*), de a fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*) is megjelenik szálanként.

A cserjeszint gyér, melynek oka elsődlegesen, hogy a szarvasmarhák az erdőben is legelnek. A néhány példánnyal jelen lévő fajok a mogoró (*Corylus avellana*), fagyal (*Ligustrum vulgare*), valamint a terjedőben lévő szeder (*Rubus* sp.).

A gyepszint is szinte nudum, mely nyilvánvalóan a legeltetésből adódik. Az erdő természetes gypalkotói közül az erdei szálkaperje (*Brachipodium sylvaticum*), indás infű (*Ajuga reptans*), erdei gyömbérgyökér (*Geum urbanum*) említendő.

ÁNÉR besorolásuk: RC

Az erdő fejlődéséhez, a természetes zonáció kialakulásához az erdőben a legeltetést meg kell szüntetni, a tájidegen fafajokat el kell távolítani.

Elem információ

Erdőrésztetek

Eredmény 1 of 1

Törölés Táblázat Letöltés

Name	Value
Illetékes megyei kormányhivatal	ZVKH
Körzet	Zalaegerszegi körzet
Helység /kód/	Hottó (9080)
Tag	8
Részletjel /kód/	K (110)
Erdőgazdálkodó kód	4009999
Terület	0,29 ha
Erdészeti táj	Göcseji-dombság
Tulajdonforma	Magántulajdon
Elsődleges rendeltetés	Faanyagtermelő
További rendeltetés 1	
További rendeltetés 2	
Értébecsléshez fatermőképesség adat (Ftk)	11,6 m3/ha/év (erdőrésztet első fafajsorának m...
Értébecsléshez fakészlet adat (V)	265 m3/ha (erdőrésztet fajlagos fakészlete)
Natura2000	Nem része a hálózatnak
Faállomány típus	Elegyes-juharos
Természetességi állapot	Átmeneti erdő
Természetességi alapelvárás	Átmeneti erdő
Erdősítési kötelezettség alá vont terület	
Védettség	Nem védett terület
Klíma	Gyertyános-tölgyes klíma
Hidrológia	Többetvízhatástól független
Genetikai talajtípus főcsoport	Barna erdőtalaj
Termőhely meghatározás módja	Termőhelytérkép alapján
Tűzveszélyesség	Kismértékben veszélyeztetett terület
Következő tervezés éve	2026

A védett területen lévő erdőtervezett tag a 067. hrsz-on (forrás NÉBIH Erdőtérkép)

A 1038. és 067. hrsz-okon található erdő

- Gyepek:

A gyepek esetében jól látható a kezelés eltérő dinamikája: a domboldal magasabb térszintjeire felkúszó gyepek alullegettetettek voltak, míg az alsó gyepek esetében túllegeztetés volt tapasztalható.

A volt zártkerti parcellák - 1030, 1033, 1036, 1037 - esetében a gyepek gyomos mezofil gyepeként kategorizálhatók, de fajkészletükben sztyepréti elemek is megtalálhatók. A tisztító-kaszálás elmaradása és a szarvasmarhák taposása, bolygatása hatására a siskanád (*Calamagrostis epigeios*) kolonizál benne.

ÁNÉR besorolásuk: OB, OC

A külterületi 067., 068. hrsz. gyepek a Dobronhegyi kiterjedt rét szélén húzódnak. Itt a kötött talajon a szegélyben a völgytalpi ecsetpázsitos, magassásos vegetációt verescsenkeszes kis rétek váltják fel, amiben a védett fajok megtalálják életfeltételeiket. A gyeppen a csenkeszek (*Festuca rubra*, *F. rupicola*), borjúpázsit (*Anthoxanthum odoratum*), taréjos cincor (*Cynosorus cristatus*) mellett a keserű pacsirtafű (*Polygala amara*), margitvirág (*Tanacetum corymbosum*), boglárkák (*Ranunculus acris*, *R. bulbosus*, *R. polyanthemus*), kakukkfű (*Thymus* sp.) mellett a sisakos agárkosbor (*Anacamptys morio*), sömörös pettyeskosbor (*Neotinea ustulata*) és az őszi füzértékercs (*Spiranthes spiralis*) él. A zoológiai értékek közül elsősorban a védett rovarok említendőek, mint az imádkozó sáska (*Mantis religiosa*), kardoslepke (*Iphiclides podalirius*), fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*).

ÁNÉR besorolásuk: E2, OB

A 067, 068. hrsz-on található legelő

Összességében elmondható, hogy a jelenlegi villanypásztoros módszer, mely a legelő állatok részére egész évben biztosítja a területen való szabad mozgást, nem megfelelő kezelés. A legeltetést a védett értékek fennmaradása érdekében időszakosan korlátozni kell.

Ennek megfelelően:

Fenntartó kezelés:

A védett területen a legeltetést április 01- június 01 között, valamint augusztus 20 – október 01-között szüneteltetni kell. A gyepek elgyomosodásának megelőzésére javasolt a sarjű lekasználása legeltetés helyett, ugyanúgy az augusztus 20 – október 01-közötti munkálatok tiltásával. A legeltetés fenntartása esetén legalább kétfévente ősszel tisztítókaszálást kell végezni a területen. A fenti tilalmi időszakra a védett részeket villanypásztorral el kell keríteni, hogy a legelő állatok ne tudjanak bejutni.

4. Összesítés a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet szerint

1. Természetvédelmi célkitűzések

Hottó község közigazgatási területén, a Szentmihály-hegy délnyugati lejtőjén (külterület, kertes mezőgazdasági terület (volt zártkert)) ingatlanok kerültek természetvédelmi helyi védettség alá. Jelen megbízás keretében a természeti értékek vonatkozásában ezek felülvizsgálatra kerültek. A vizsgálat célja, hogy feltárja, mely földrészekre jelen vannak-e még a védettséget indokló védett természeti értékek, ennek alapján mely esetekben indokolt, releváns a védelem fenntartása.

Cél a védelemre érdemes területeken a természetvédelmi értékek hosszútávú fennmaradása és az ezt biztosító fenntartó kezelés meghatározása.

- Külterület: A szőlőhegy lábánál az évszázadok óta megvalósuló gyepgazdálkodással a változatos, de mára leromlott gyep társulások számos növény- és állatfaj számára nyújtanak megfelelő élő- szaporodó- és táplálkozóhelyet. A védelem alapvető célja ezek fenntartó kezelése, az ott lévő élőhelyek jó természeti állapotban való tartása, a védett fajok tartamos védelme.
- Zártkert: Az egykori sztyepvegetáció és extenzív gyümölcsösök primer és szekunder gyep töredékei a tájban mára eltűnő, ritkán megtalálható értéket képviselnek, ezért fennmaradásuk, fenntartó kezelésük elengedhetetlen.

2. Természetvédelmi stratégiák

A helyi természetvédelmi területek esetében meg kell határozni az ott található termőhelyeket, valamint az azon jelenleg is megtalálható védett természeti értékeket. Ennek ismeretében kell a szükséges, fenntartó kezelést meghatározni. Az elvárt természetvédelmi stratégia a célállapot eléréséhez szükséges, majd az azt követő fenntartó kezelés megvalósulása minden egyes terület esetében.

- Külterület: az ide sorolt természetes élőhelyek, üde gyepek melybe az alábbi élőhelyek tartoznak:
B5 Nem zsombékoló magassárrétek
D34 Mocsárrétek
E2 Veres csenkeszes rétek.
- Zártkert: A zártkertek esetében a védelembe vont területek felhagyott rétek, ahol a legfőbb problémát a fenntartó kezelés – kaszálás – elmaradása jelenti. Ezeken a területeken a gyomosodás, inváziós fajok (akác, magas aranyvessző) visszaszorítása az elsődleges feladat, majd azt követően a rendszeres kaszálás.
OB Jellegtelen üde gyepek
OC Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
RC Óshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak
Nem ismertek.

Földtani, felszínalaktani természeti értékek, barlangok védelme

A helyi természetvédelmi védett területek vonatkozásában nem releváns.

Élőhelyek kezelése, fenntartása

A természetvédelmi kezelési módok a 3. pontban részletesen bemutatásra kerültek.

Fajok védelme

A védett fajok védelme a javasolt kezelések időkorlátokhoz kapcsolódó maradéktalan betartása esetén megvalósul. Szándékos károkozás, védett növény, vagy állatfaj gyűjtése nem tapasztalható.

Táj- és kultúrtörténeti értékek
A területen nem ismert.

Látogatás
A helyi természetvédelmi védett terület szabadon látogatható.

Oktatás és bemutatás
A helyi természetvédelmi védett területek bemutatása kiadvány formájában, vagy digitális felületen, tematikus honlap működtetésével történhet.

Kutatás, vizsgálatok
A helyi természetvédelmi védett területek természeti értékeinek monitorozása fontos feladat volna, mivel a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet előírja azok 10 évenkénti felülvizsgálatát. A tárgyi időintervallumban történő botanikai-zoológiai vizsgálatok a területen zajló folyamatokat is rögzítik, így az esetleges szükséges beavatkozások, korrekciók jelzői lehetnek.

Terület- és földhasználat
Az adott ingatlanok kezelése legeltetéssel történik.

Természetvédelmi infrastruktúra
A helyi természetvédelmi védett terület esetében a hathatós védelem fenntartásához természetvédelmi infrastruktúra kiépítése nem szükséges:

3.1. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Szántó művelési águ területek kezelése
A helyi természetvédelmi védett területek vonatkozásában nem releváns.

Gyep (rét és legelő) művelési águ területek kezelése
A természetvédelmi kezelési módok az egyes, eltérő karakterű területek esetében részletesen bemutatásra kerültek.

Szőlő, kert és gyümölcsös művelési águ területek kezelése
A szőlő és kert művelési águ területek nem szerepelnek a helyi természetvédelmi védett területek között.

Nádas művelési águ területek kezelése
A helyi természetvédelmi védett területek között nádas művelési águ nem található.

Erdők kezelése
A helyi természetvédelmi védett területben lévő erdő erdőtervezett (Hottó 8/K).
Itt az adatlapon a védettség feltüntetése pótlendő.

Fásított terület művelési ágú területek kezelése

A helyi természetvédelmi védett területek vonatkozásában fásított terület nem található.

Halastó művelési ágú területek kezelése

A helyi természetvédelmi védett területek vonatkozásában halastó nem található.

Művelés alól kivett területek kezelése

A helyi természetvédelmi védett területek vonatkozásában nem releváns.

Zalaegerszeg 2024. november 15.

Óvári Miklós

.....

Óvári Miklós

okleveles természetvédelmi szakmérnök

élővilág- és tájvédelmi szakértő

nyilvántartási szám: SZ-008/2015